

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Deres ref 2003/1372 ME/ME1 CBU:elt

Oslo, 23. juni 2003

**UTKAST TIL ENDRINGER I ÅNDSVERKLOVEN M.M. SOM FØLGE AV
EUROPAPARLAMENTS-OG RÅDS DIREKTIV 2001/29/EF - HØRING**

TONO har mottatt Kulturdepartementets brev av 2. april d.å. med høringsnotat om forslag til endringer i åndsverkloven som følge av implementering av EU-direktivet om opphavsrett i norsk rett.

TONO er forvaltningsselskap for norske og utenlandske komponister, tekstforfattere, og musikkforleggere, og forvalter deres fremførings- og lydfestingsrettigheter i musikkverk.

TONO vil på generelt grunnlag gi honnør til Kulturdepartementet i forhold til det omfattende arbeid med å implementere EU-direktivet om opphavsrett i norsk rett. Den økende sammensmeltning av medier og digitale nettverk gjør det nødvendig å samkjøre visse regler på opphavsrettens område for å sikre rettighetshavernes interesser i informasjonssamfunnet. Gjennomgående vil implementeringen innebære en omfattende harmonisering av grunnleggende elementer i opphavsretten og utgjør således en avgjørende regulering av lovbestemmelser på dette felt.

TONO vil også uttrykke generell støtte til endringsforslaget, da dette vil kunne styrke den eksisterende lovgivning på sentrale områder, både i forhold til å sikre lovlig kopigrunnlag for kopiering etter avgrensingsbestemmelsene i åndsverkloven, og i forhold til å sikre rettighetshaverne en rettmessig kompensasjon for den omfattende privatkopiering som i stor utstrekning finner sted i digitale nett. Det er viktig at departementet tar utgangspunkt i en vederlagsordning der kompensasjonen avspeiler det tap som rettighetshaverne lider ved kopiering til privat bruk etter åndsverklovens § 12.

TONO kan videre slutte seg til høringsutkastets innhold på et generelt grunnlag, da forslaget i det store og hele uttrykker en fornuftig balanse mellom ulike interesser på dette området. Åndsretten er selve grunnlaget for kunst og kultur i det moderne samfunn og det avgjørende for TONO er at det sikres en sterk og effektiv opphavsrettsbeskyttelse på dette felt. Det vil således bare være på enkelte punkter i endringsforslaget at TONO vil uttrykke uenighet med departementet i forhold til å legge beskyttelsesnivået for lavt i henhold til dette.

1. Innledning

TONO vil innledningsvis støtte departementets forslag i lovens kapittel 2, der det forutsettes at åndsverk på forhånd er blitt gjort lovlig tilgjengelige for allmennheten, før bruken kan unntas opphavsmannens enerett etter avgrensingsbestemmelsene i loven. Det foreligger naturligvis ingen rimelig grunn til at rettighetshaver skal tåle inngrep i eneretten i de tilfeller der selve tilgjengeliggjøringen i digital- og online-sammenheng er skjedd ulovlig. Dette skal vi imidlertid komme nærmere tilbake til under pkt. 3.

TONO vil i det følgende knytte kommentarer til enkelte sentrale punkter i departementets endringsforslag vedr. midlertidig eksemplarframstilling (pkt. 3.1), avgrensninger av opphavsretten, herunder eksemplarframstilling til privat bruk (pkt. 3.4.2), lovlig kopieringsgrunnlag (pkt. 3.4.1.2), eksemplarframstilling av verk i bibliotek mv. (pkt. 3.4.6), fremføring av verk i undervisning m.m. (pkt. 3.4.9), forslag til nye avtalelisenser generelt (pkt. 3.4.12), herunder særlig kringkasting (pkt. 3.4.11).

I tillegg vil TONO kommentere vederlagsgrunnlaget (pkt.3.3.3), vederlagets størrelse (pkt. 3.3.5), samt oppkreving, fordeling og evt praktiske sider ved dette. Til slutt vil TONO ganske kort kommentere forholdet rundt tekniske beskyttelsessystemer og kopisperrer (pkt. 3.5).

2. Midlertidig eksemplarfremstilling

Departementet har i åndsverkloven § 2 valgt å presisere det de fremholder som gjeldende rett, vedrørende implementeringen av opphavsrettsdirektivets artikkel 5.1 (jfr art 2) om opphavsmannens enerett til eksemplarfremstilling, slik at denne også skal omfatte de midlertidige eksemplarer. Dette er i utgangspunktet positivt sett fra TONOs side, og er i samsvar med de synspunkter som vi fremmet på dette område i forbindelse med behandlingen av Ot.prp. nr 85 (1997-98).

2.1 Begrepet “selvstendig økonomisk betydning”, § 11 a

Det er imidlertid viktig å klargjøre hvilken økonomisk verdi en slik bruk som anføres i ny § 11a (jfr direktivets artikkel 5.1) har for både rettighetshaver og brukeren. Dette fremgår ikke helt klart av endringsforslaget. Det er heller ikke klart *hvem* denne bruken skal ha betydning for i økonomisk forstand. Her må man derfor legge den såkalte ”tretrinns testen” i direktivets artikkel 5.5 til grunn for vurderingen av verdispørsmålet, jfr. Bernkonvensjonen. Denne bestemmelsen inneholder et krav om at unntakene som er nevnt i artikkel 5) ikke skal tolkes *“...in such a way as to allow their application to be used in a manner which unreasonably prejudices the rightholders’ legitimate interests or conflicts with normal exploitation of their works or other subject matter.”* Dette står i forhold til Bernkonvensjonens artikkel 9.2, og innebærer i realiteten et krav om at bruken skal være lovlig eller autorisert av rettighetshaveren. Departementet har da også satt ”lovlig bruk” som et utgangspunkt for denne type eksemplarfremstilling. I motsatt fall vil en slik bruk kunne være et urimelig inngrep i rettighetshaverens legitime interesser. Derfor vil det være viktig å få frem en klarere sammenheng mellom departementets forslag om sikre ”browsing” eller ”lovlig bruk” (se pkt 3.1.3.1 i høringsutkastet) og unntaket i ny § 11a om midlertidige eksemplarer som ikke skal ha noen selvstendig økonomisk betydning, sett i forhold til verdispørsmålet. Det bør i tillegg presiseres at slike midlertidige kopier ikke må ha noen selvstendig økonomisk verdi, verken for bruker eller opphavsmann.

3. Avgrensning av opphavsretten

3.1 Eksemplarfremstilling til privat bruk / lovlig kopieringsgrunnlag, § 11, 3. ledd

Departementet legger frem forslag til endringer vedrørende adgangen til å fremstille eksemplarer i henhold til avgrensningsbestemmelsene i loven. Den viktigste endringen er forslaget om å innføre et krav om lovlig kopieringsgrunnlag for eksemplarfremstilling av verk etter avgrensningsreglene i kap. 2. Dette vil i første omgang ha størst konsekvens for allmennhetens adgang til å fremstille digitale eksemplarer til privat bruk. Denne problemstilling er sentral, særlig sett i lys av de mye omtalte fildelingsprogrammer for musikkfiler (KaZaA, Gnutella, Limewire, etc.) som i dag florerer fritt på Internett. TONO er derfor svært positive til departementets forslag på dette område og vil støtte endringene som er foreslått i ny § 11, 3. ledd.

Et viktig grunnlag for innføringen av et slikt forbud er at dette kan bli avgjørende for rettighetshaverne og for så vidt også påtalemyndigheten i forhold til det å slå ned på såkalt mellommannsvirksomhet, hvor utnyttelsen av ulovlig kopiert materiale danner grunnlag for en svært omfattende piratkopiering hos bruker. Med et forbud mot utnyttelse av piratkopiert materiale til privat bruk vil rettighetshaverne være langt bedre rustet til å holde mellommannen ansvarlig for slik virksomhet, både på et direkte ansvarsgrunnlag og på et medvirkningsgrunnlag etter lovens bestemmelser. En annen viktig begrunnelse er at dette vil kunne bidra til at lovlige musikkdistribusjonstjenester som for eks Phonofile, iTunes, osv. kan gis utviklingsmuligheter. I dag kjemper de mot ulovlige gratistjenester som undergraver deres virksomhet.

Det kan likevel synes som om departementet i sin formulering av § 11, 3. ledd har kommet i skade for å avgrense grunnlaget for bestemmelsen unødig (og muligens utilsiktet) i og med at man har valgt å benytte formuleringen ”på grunnlag av et eksemplar” som begrensning i begge setninger her. Dette kan få en rekke uheldige konsekvenser for rettighetshaverne, da mye av den digitale kopiering som i dag skjer på grunnlag av digitale sendinger (web-cast) og tilsvarende utsendelser som ikke er gjort tilgjengelige ”på grunnlag av eksemplar”.

Med økt overføringskapasitet og nye lydformater vil også ”tradisjonelle” medier som kringkasting og radio-streaming av sending og på forespørsel i nettverk (on-demand

streaming av lyd) få et sterkt utvidet utnyttelsespotensiale, ved at brukeren for eksempel kan ”bla” seg igjennom radiosendinger på nettet og laste ned de enkelte musikkstykker direkte. Digitale opptak kan i mye større grad mikses og settes sammen etter eget ønske, uten et egentlig ”grunnlag av eksemplar” i bunn. Man kan f.eks enkelt filtrere og redigere vekk uønsket ”prat” og lignende elementer i en webcast-sending hvoretter man lett kan lage digitale kopier av de enkelte musikkverker i utsendelsen, samtidig som nedlastingen tar mye kortere tid enn varigheten av selve sendetiden for musikkverkene. Dette gjør at både nettbaserte ”analoge” lovlige musikkkanaler samt ulovlige utsendelser/kringkasting kan benyttes fritt til digital privatkopiering uten at den helt sentrale avgrensning som er tilsiktet i § 11, 3. ledd kommer til anvendelse, nemlig innføring av et krav om lovlig kopigrunnlag, uavhengig av i hvilket format dette er gjort tilgjengelig. Det er derfor helt avgjørende at departementet retter opp dette i formuleringen, f.eks ved at grunnlaget utvides til også å omfatte offentlige fremføringer (se her høringsnotatet pkt. 3.2.3.1) og/eller annen type digital kilde eller gjengivelse av åndsverk. Dette vil også ha betydning for den kompensasjon som rettighetshaverne har krav på som følge av slik digital opptaks/eksemplarfremstilling til privat bruk.

3.2 Eksemplarfremstilling ved fremmed hjelp –særlig om offentlige terminaler, § 12, 3. ledd.

Departementet foreslår også å utvide unntaket fra privatbruksregelen for eksemplarfremstilling som skjer ved såkalt ”fremmed hjelp”, jfr § 12, 3. ledd. Dette medfører et forbud mot bruk av kopieringsutstyr utenfor hjemmet til å privatkopiere musikkverker, f.eks fra biblioteker, internett-cafèer, etc. Men til gjengjeld åpner departementet i sitt endringsforslag for at fremføring av åndsverk på bl.a. bibliotek- og internett-cafèers terminaler ikke lenger skal kunne karakteriseres som offentlig fremføring, og dermed være helt unntatt fra opphavsmannens enerettsbeføyelser. Dette er drastisk, og vi er sterkt uenige i dette.

Det er grunn til å sammenligne andre områder som i dag kan oppleves som private områder men som like fullt er omfattet av opphavsmannens enerett og hvor det svares vederlag for bruken. Et område vil være hotellrommet, hvor hotellgjesten ser TV og film. Her har rettighetshaverne krav på vederlag selv om bruken av verkene fremføres i et tilnærmet privat rom. Her kan det for øvrig om kort tid bli integrerte terminaler på hotellværelset, hvor man

kan se film, fjernsyn og bruke internett fra en og samme skjerm. Hvis departementets forslag blir stående vil man kunne oppleve at hotellets ”offentlige” terminal i lobbyen nå blir regulert som ”privat sfære” mens terminalen i det enkelte private hotellrom juridisk sett er ”offentlig”. Departementet argumenterer for øvrig selv i høringsnotatet under pkt 3.4.11.4 ganske klart for at slik fremføring gjennom nettet i hoteller skal anses som videresending til allmennheten. Da gir det ingen mening å plutselig la den offentlig tilgjengelige terminalen i hotellets resepsjon være unntatt opphavsmannens enerett. Dette gir verken et særlig godt signal fra lovgivers side og vil dessuten ha en uønsket smitteeffekt.

Det samme kan vi f.eks se i forhold til bruk av slike terminaler om bord i fly. Her har hver enkelt passasjer tilgang til en underholdningsterminal med film, spill, internett, PC-funksjon og annet materiale som tilbys i nettet. Denne bruk av åndsverk skal naturligvis klareres med rettighetshaver, noe den da også blir i dag. Men med departementets argumentasjon vil den tilsvarende terminal som står koblet opp i flyselskapets lounge på bakken (men hvor innholdet gjerne kommer via samme server som de terminaler som er tilgjengelige i luften) nå være unntatt fra lisensiering bare fordi man ikke sitter fastspent i et flysete men kan bevege seg fritt omkring i loungen. Dette blir galt.

TONO mener at adgangen for publikum til å ha slik ”privat” tilgang til opphavsrettsbeskyttet materiale i offentlig rom vil være å trekke den ”private sfære” alt for langt, i tillegg til at langt de fleste offentlige tilgjengelige terminaler rundt omkring på slike steder vil være drevet av utbydere og virksomheter som har kommersielle formål hvor slik tilgjengeliggjøring av åndsverk naturligvis inngår som en del av det kommersielle grunnlaget for utbyders virksomhet. De fleste terminaler utbys gjennom såkalte internett-cafèer som krever betaling for bruken. Dette tilsier også at rettighetshaverne har krav på vederlag.

TONO mener at dette forholdsvis enkelt kan avtalereguleres, f.eks på samme måte som fremføring av musikk i kundelokaler eller gjennom avtaler om bruk av bakgrunnsmusikk. Opphavsmannen har selvsagt krav på vederlag for en slik tilgjengeliggjøring, også selv om departementet åpenbart mener at dette tilhører ”den surfende privatpersons personlige rom”.

Det er meget uheldig om lovgiver skulle la et praktisk rapporteringsspørsmål (som helt sikkert vil bli løst teknologisk etter hvert) være hovedgrunnlaget for å frata opphavsmannen hans/hennes lovlige enerettsbeføyelser, og da særlig på et område som vi faktisk ennå bare

aner konturene av. Det finnes ingen legitim grunn til at rettighetshaverne må tåle en slik innskrenkning av sine eneretter etter § 2. Departementets omgjøring av opphavsmannens råderett til slike nye fribruksbestemmelser på bakgrunn av tekniske praktikaliteter er derfor svært betenkelig.

4. Nye avtalelisenser

Innledningsvis vil TONO understreke at vi ikke ser noen grunn til å innføre avtalebegrensninger på områder der brukerne forholdsvis enkelt kan skaffe seg de nødvendige lisenser og avtaler via et kollektivt forvaltningsselskap, eller hvor man kan etablere fornuftige avtalelisensordninger. Ved innføring av nye avtalelisenser mener vi derfor at slike lisenser kun skal gjelde for et begrenset område og at en avtalelisens uansett må inneholde en mulighet for opphavsmannen til å nedlegge et forbud mot bruk, jfr. enerettsbeføyelsene i loven.

4.1 Digital avtalelisens – undervisningsformål § 13b

Departementet foreslår å utvide gjeldende § 13, 1. ledd med en ny § 13b slik at denne også gir adgang til å laste ned materiale fra Internett på til undervisningsformål. Her må det være klarere grenser for hva som omfattes av begrepet ”undervisningsformål”, og hva som er rammen for selve bruken. En tradisjonell ”klasserom-situasjon” kan lett flyte helt ut ved bruk av nye medier og det er vanskelig å forsvare den tradisjonelle analogien til det ”private rom” her.

På musikkområdet har det lenge vært behov for en klarere regulering av denne type bruk til undervisningsformål, da erfaringen viser at det ulovlig lastes ned store mengder musikk fra nettet til bruk i elevprosjekter, multimedieproduksjoner i klasserommet og skolenes egne web-prosjekter med musikk og filmsnutter. Dette henger bl.a. sammen med innføringen av det nye faget ”Medier og Kommunikasjon” i de videregående skoler, som jo faktisk forutsetter at elevene går ut og bruker de nye mediene aktivt og laster ned materiale fra nettet som et ledd i læringsprosessen. Men med innføringen av dette nye faget har undervisningsinstitusjonene ikke tilsvarende fått overført ekstra budsjettmidler til å klarere slik bruk av beskyttet materiale i skoleproduksjoner. Dette er bekymringsfullt.

Det er naturligvis hensiktsmessig med en utvidet adgang for skoler til å gjøre bruk av nye medier og således er det relevant med en utvidelse av § 13. Men TONO ønsker bl.a. å få klarhet i om det ved denne utvidelse av § 13 til ny § 13b nå også legges opp til en økt overføring av midler til skolene, slik at de rent faktisk er i stand til å inngå de nødvendige avtaler med rettighetshaverne om nedlasting av musikk fra nettet. Elevene vil jo vanligvis gjøre sine arbeider tilgjengelig i skolens nettverk og hjemmesider og hvem skal ha ansvaret for dette? Alternativt ønskes en redegjørelse for finansieringen av denne utvidelse.

4.2 Eksemplarfremstilling i arkiv, bibliotek og museer m.m. §§ 16 og 16a

Departementet foreslår i § 16 en utvidet adgang for arkiv, bibliotek og museum til å fremstille eksemplarer og i større grad å benytte nye digitale lagringsmuligheter i tråd med den teknologiske utvikling. Dette følger av en utvidet formålsangivelse i § 16. Videre er det foreslått et nytt annet ledd i § 16 som skal åpne for at disse institusjoner ”ved hjelp av terminaler kan gjøre verk i samlingene tilgjengelig for enkeltpersoner i egne lokaler når det skjer til forsknings- eller private studieformål.”

Her vil det være viktig å se denne adgangen i sammenheng med den utvidede avtalelisensbestemmelsen i § 13b (se kommentaren over) og TONO vil forutsette at denne type bruk fra arkiv, bibliotek og museum ikke hjemler en utilsiktet fribruk som egentlig skulle utløse avtalelisensbestemmelsen etter § 13b. Dette bør departementet utdype nærmere slik at det ikke oppstår misforståelser hos disse institusjoner i relasjon til brukeradgangen her. En slik tilgjengeliggjøring etter § 16 må under alle omstendigheter være omfattet av opphavsmannens enerett.

Departementet foreslår videre en ny § 16a som hjemler avtalelisens for bruk av verk i bibliotek. Denne adgangen til å fremstille eksemplarer og gjøre verk tilgjengelig for allmennheten er *ikke* i ordlyden begrenset til bibliotekets egne samlinger (jfr § 16 over). Videre er avtalelisensbestemmelsen heller ikke begrenset til å omfatte bare offentliggjorte verk. Det bør derfor være klart at bestemmelsen kun skal gjelde offentliggjorte eksemplarer som befinner seg på selve biblioteket. TONO ønsker derfor en klargjøring eller presisering av rammene for avtalelisensgrunnlaget i ny § 16a.

4.3 Fremføring av verk i fjernundervisning, § 21, 3.ledd

Det foreslås en endring i § 21, 3. ledd om fremføring av verk i undervisning m.v. som medfører at unntaket ikke skal gjelde offentlig fremføring ved overføring når det gjelder ervervsmessig undervisning. Her er det viktig å få presisert klarere hvilke kriterier som legges til grunn for vurderingen av hva som er en ervervsmessig undervisningssituasjon. Dersom en institusjon som BI eller NMH skulle velge *ikke* å kreve ekstra betaling for bestemte fjernundervisningsopplegg eller kurs, utover de faste skolepenger, så vil denne virksomhet etter departementets definisjon ikke være å anse som en ervervsmessig undervisning og dermed heller ikke utløse vederlagsplikt, verken etter avtalelisensbestemmelsen i § 13b eller i medhold av § 21, 3.ledd. Dette kan umulig være departementets intensjon med endringen av § 21, 3 ledd.

4.4 Avtalelisens for kringkastingsarkiv § 30a

TONO har i dag avtale med kringkastingsselskapene som på fornuftig vis ivaretar både brukernes og rettighetshavernes behov vedrørende hensynet til gjenbruk av eksisterende materiale og produksjoner. Våre avtaler åpner også for muligheter til å regulere nye bruksområder, samt å gjøre tilpasninger til endringer i takt med den teknologiske utvikling, som f.eks on-demand (på forespørsel) tjenester. Det synes derfor unødvendig å regulere dette avtaleområde gjennom innføring av en ny avtalelisensordning for gjenbruk av kringkasternes samlinger.

TONO er skeptisk til innføringen av en slik ny avtalelisens i ny § 30a og stiller seg samtidig tvilende til departementets begrunnelse om at det skal være så vanskelig for kringkastingsselskapene å finne frem til rette opphavsmann på gamle produksjoner, all den tid dette er en jobb som i dag allerede gjøres av partene for å få avregnet vederlaget korrekt. Videre vil en slik kollektiv klarering, som det legges opp til her, gå kraftig på bekostning av opphavsmannens individuelle vederlag og dermed også den hevdvunne individuelle fordeling, da vi med suksess har etablert gode og funksjonelle systemer de siste 75 år for nettopp slik forvaltning. Under alle omstendigheter må skjæringstidspunktet for når klarering av verk skal skje gjennom en slik avtalelisens settes til et langt tidligere tidspunkt enn det som departementet her foreslår.

5. Kompensasjonsordning og vederlagsgrunnlag

TONO er naturligvis svært opptatt av implementeringen av EU-direktivets art. 5.2 b), som pålegger medlemslandene å innta bestemmelser i nasjonal lovgivning som sikrer rettighetshaverne "fair compensation" for den omfattende private kopieringen som i dag finner sted. I påvente av nettopp dette høringsnotat om implementeringen av EUs opphavsrettsdirektiv til norsk rett, sendte en del sentrale organisasjoner innen norsk musikkliv allerede i vinter over et felles brev til departementet vedrørende denne aktuelle problemstilling.

Norge er et av de få land der det ikke finnes en lovhjemlet ordning for kompensasjon av rettighetshaverne for de enorme mengder av kopier som fremstilles til privat bruk. Omfanget av lovlig eksemplarfremstilling til privat bruk er enorm, og det må antas at denne type kopiering bare vil øke i tiden fremover. Departementet er gjort kjent med MMI-undersøkelser som omhandler salgsstatistikken for blanke CD-plater som selges i Norge i dag. Dette er betydelige tall og understreker alvorret i forhold til det tap som rettighetshaverne lider som følge av denne massive privatkopieringen som finner sted i Norge.

Departementet har fremsatt to alternative løsningsforslag vedrørende vederlagsordninger for eksemplarfremstilling til privat bruk.

5.1 Forslag A – Privatrettslig individuell vederlagsordning §§12a –12c

Departementet foreslår at det innføres en privatrettslig vederlagsordning i åndsverkloven §§ 12a – 12c som skal omfattes av kapittel 2 om avgrensingsbestemmelsene og avtalelisens. Vederlaget skal etter forslaget oppkreves fra produsenter og importører av lagringsmedier.

Innledningsvis vil TONO støtte dette forslaget og er videre enig i at departementet kan overlate til Kongen i forskrift å fastsette hvilke lagringsmedier det skal betales vederlag for. Departementet legger opp til et bredt vederlagsgrunnlag men TONO vil likevel presisere at vederlagsgrunnlaget endrer seg meget raskt, spesielt med innføringen av nye digitale formater, slik at departementet ikke må avgrense dette grunnlaget til bare å gjelde lagringsmedier som sådan. Det utvikles hele tiden nye typer lagrings-, avspillings- og opptaksutstyr, og særlig alt-i-ett-utstyr. Et typisk eksempel på dette er mp3-spilleren, som bla.

i henhold til den finske kassettavgiftsordning allerede så tidlig som i 1999 ble underlagt en egen vederlagsplikt. TONO mener derfor at det kan innføres slik vederlagsplikt på denne type utstyr, da dette helt åpenbart er opptaks-, avspillings- og lagringsmedium som er rettet inn mot kopiering av musikk til privat bruk.

TONO mener derfor at det er ønskelig med et bredere vederlagsgrunnlag som fanger opp lagringsmedier som rent faktisk benyttes til privatkopiering, og ikke avgrenser bestemmelsen til bare å gjelde de medier som er særlig egnet til dette. Det kommer hele tiden nye typer lagringsmedier og den løpende vurdering av hva som er et vederlagspliktig lagringsmedium (eller hvilke "innretninger" det skal betales avgift for, jfr forskriftshjemmelen), må foretas ut i fra de reelle forhold her.

5.2 Forslag B – Kompensasjon over statsbudsjettet

Departementet foreslår alternativt at kompensasjon for kopiering til privat bruk finansieres over statsbudsjettet og gir ellers ingen nærmere redegjørelse eller forslag til lovbestemmelser her. Dersom departementet allikevel skulle falle ned på denne alternative vederlagsordning, vil TONO forutsette at de berørte organisasjoner tas med i den videre prosess og at det vil bli gitt god anledning for partene å uttale seg om utarbeidelsen av denne løsningsmodell før den eventuelt iverksettes.

6. Vederlagets størrelse, oppkreving og fordeling

TONO vil støtte forslaget om at departementet overlater til Kongen i forskrift å fastsette vederlagsstørrelsen. Det er åpenbart et stort behov for å vurdere beløpet fortløpende og departementet uttaler at man i vurderingen av beløpets størrelse vil se hen til de øvrige nordiske land når det gjelder vederlagsnivået, som åpenbart er for lavt. Dette mener vi det foreligger dokumentasjon for gjennom de siste MMI-målingene.

TONO er tilhenger av en fordeling av vederlaget på både kollektivt og individuelt grunnlag, og støtter således departementets forslag om at en tredjedel av oppkrevet vederlag fordeles kollektivt, og at to tredjedeler fordeles individuelt.

Derimot ønsker TONO ikke at den kollektive fordelingen skal skje gjennom et fond, men i stedet fordeles via medlemsorganisasjonene selv, slik det gjøres bla. i Danmark. Her ønsker vi altså at de enkelte organisasjonene selv fordeler dette til sine egne rettighetshavere.

Hva gjelder den individuelle fordelingen av de øvrige to tredjedeler, så er det etter TONOs oppfatning helt naturlig at organisasjonene fordeler dette individuelt til sine medlemmer selv. Vi fordeler og avregner på individuelt grunnlag fra før, og har statistikker og systemer som gir en høy presisjon, samt en kostnadsmessig rimeligere fordeling av vederlaget. TONO støtter videre departementets forslag om godkjenning av en forvaltningsorganisasjon som er felles for rettighetshaverne, som skal oppkreve og fordele vederlaget videre til organisasjonene, både hva gjelder det kollektive og det individuelle vederlag.

TONO ser det som naturlig at denne oppgaven gis til NORWACO. Etter vår oppfatning bør et eget organ innen NORWACO, opprettet etter mønster fra organisasjonens eksisterende forvaltningssektorer, stå for fordelingen ut til grunnorganisasjonene, både hva gjelder det individuelle og det kollektive vederlaget. På denne måte vil man unngå en oppbygging av en kostnadskrevende og byråkratisk enhet, til fordel for en effektiv fordeling av midlene, utført av de som sitter nærmest til å bedømme behovene.

Ut over dette kan de nærmere bestemmelser om oppkreving og fordeling for øvrig gjerne fastsettes i forskrift. TONO vil be om at organisasjonene høres i forbindelse med en eventuell utarbeidelse av forskrift.

7. Tekniske beskyttelsessystemer og kopisperrer – nytt kapittel 6a

Opphavsrettsdirektivets artikkel 6 gir bestemmelser om medlemsstatenes plikt til å sørge for passende rettslige beskyttelse av tekniske beskyttelsessystemer for åndsverk. Dette innebærer at ulike tekniske tiltak må iverksettes for å forhindre uautorisert bruk av åndsverk som er beskyttet ved f.eks kryptering, koder eller andre typer tilgangskontroll.

Det er alminnelig kjent at de store medie- og fonogramprodusenter arbeider intenst med å etablere nettopp slike effektive adgangssperrer og kodenøkler som regulerer tilgang til opphavsrettslig beskyttet innhold, enten dette er filmer, musikk, bilder, tekst og annen

informasjon. Derfor blir behovet for et effektivt vern mot spredning av slike dekodere, nøkler og oppskrifter for hvordan man knekker kodene av stor interesse for de som forvalter rettighetene til innholdet, hva enten dette er opphavsrettsorganisasjonene selv eller produsenter av innhold og beskyttet materiale.

TONO vil gi sin tilslutning til innføringen av begrenset tilgangskontroll på beskyttet materiale, hvilket innebærer at den private bruker ved gjennomføringen av opphavsrettsdirektivets artikkel 6 gis en lovlig adgang til å ta noen få kopier av et lovlig ervervet verk. Departementet fremholder i sitt endringsforslag (jfr. pkt 3.5.1.4) at det i all hovedsak er rettighetshavernes økonomiske interesser som skal ivaretas her.

På denne bakgrunn foreslår departementet her et nytt kapittel 6a i åndsverkloven som omhandler vern av tekniske beskyttelsessystemer. Bestemmelsene i dette nye kapittel er foreslått gjennomført som forbud mot handlinger som gjelder omgåelse, besittelse og distribusjon av systemer, innretninger og tjenester som frembys med det formål å omgå slike beskyttelsessystemer. TONO vil her støtte forslaget om implementering av reglene om tekniske beskyttelsessystemer og innføring av nye bestemmelser i kap. 6a.

TONO vil likevel henlede oppmerksomheten på bestemmelsen i straffelovens § 145, 2. ledd, som omhandler det "...å bryte en beskyttelse eller på lignende måte uberettiget skaffe seg adgang til data...". Her er "data"-begrepet verken særlig innholds- eller medie-nøytralt, og det fremgår ikke klart om dette også dekker beskyttet innhold som beskrevet i opphavsrettsdirektivet. Det vil kanskje være litt uheldig om vi som følge av uklare bestemmelser får en situasjon hvor det på grunn av språklige tolkningsmuligheter kan bli helt forskjellig straff for en og samme ulovlige handling. Det å knekke koden på en fysisk kjøpt DVD-film, og det å bryte krypteringen på den samme film levert på forespørsel gjennom nettet, bør derfor behandles etter samme straffebestemmelse. TONO overlater til departementet å vurdere hvorvidt en klargjøring er nødvendig på dette felt.

8. Oppsummering

TONO støtter departementets endringsforslag om at :

- midlertidige kopier vernes etter eneretten i § 2
- lovlig privatkopiering skal skje fra lovlig kilde
- innføring av forbud mot fremmed hjelp ved privatkopiering
- innføring av nytt kapittel 6a vedr beskyttelsessystemer

TONO vil be om at :

- opptaksutstyr, avspillingsutstyr og lagringsmedium i vid forstand danner avgiftsgrunnlaget for en kompensasjonsløsning
- vederlagsgrunnlaget generelt må være høyere pga kostnadsnivået i Norge
- 1/3 kollektiv og 2/3 individuell fordeling
- det ikke skjer en fordeling av kollektiv andel gjennom fond
- departementet fastsetter forskrifter om oppkreving og fordeling

TONO kan ikke støtte departementets endringsforslag vedrørende :

- utvidelse av den private sfære til å omfatte offentlig tilgjengelige terminaler
- undervisningsinstitusjoners adgang til fjernundervisning uten avtale og klarering
- innføring av ny avtalelisens for kringkasternes samlinger og arkiv

Med vennlig hilsen

Morten Halle
Styreleder

Cato Strøm
Adm. direktør